

**INSTYTUT CHEMICZNEJ
PRZERÓBKI WĘGLA**

Zespół roboczy ds. ograniczania niskiej emisji w województwie śląskim

Grupa techniczna

Ograniczanie niskiej emisji – wprowadzenie techniczne

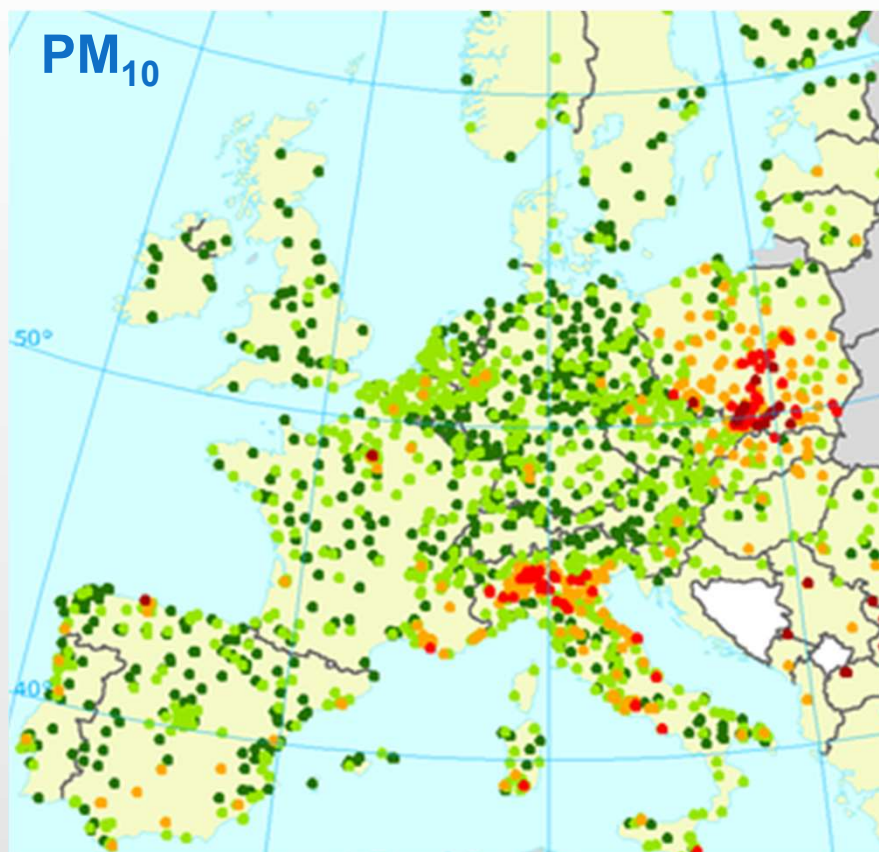
Aleksander Sobolewski, Jolanta Kopyczyńska

Plan prezentacji:

- Wprowadzenie
- Właściwości paliwa stałego
- Paliwa stałe – stan prawny
- Proces spalania paliw stałych
- Emisja do powietrza z procesu spalania paliw stałych
- Sposoby ograniczania emisji ze spalania paliw stałych

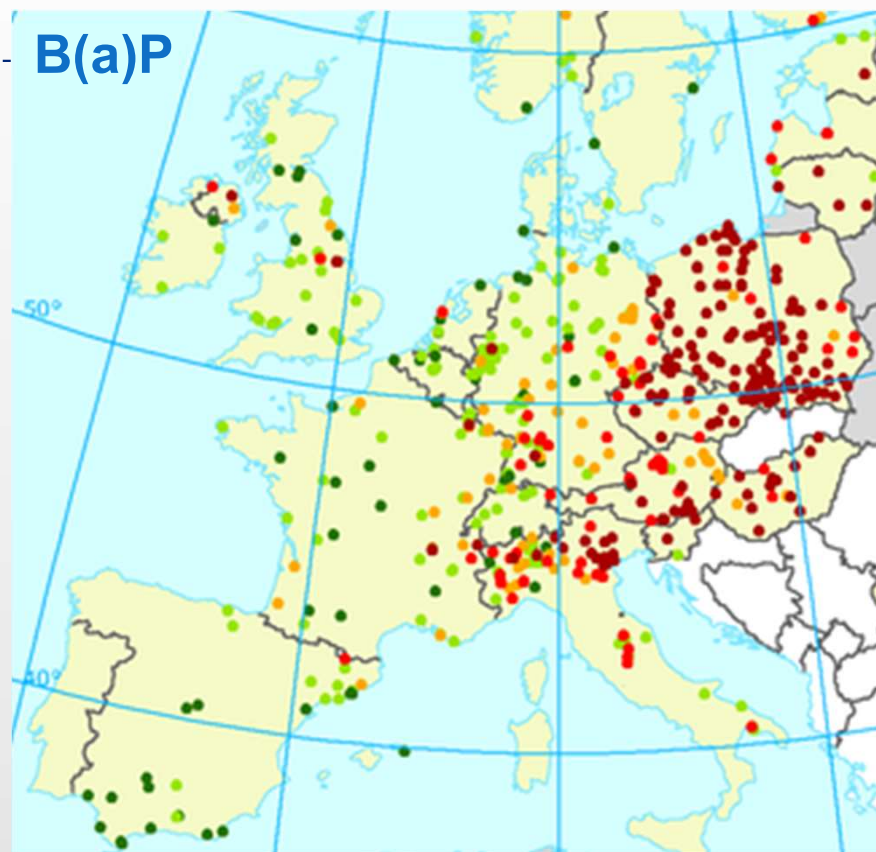

Jakość powietrza w Polsce na tle Europy

Annual mean particulate matter (PM₁₀) 2012, based on daily average with percentage of valid measurements $\geq 75\%$ in $\mu\text{g}/\text{m}^3$

- ≤ 20
- 20-31
- 31-40
- 40-50
- > 50

Annual mean benzo(a)pyrene 2012, based on annual average with percentage of valid measurements $\geq 14\%$ in ng/m^3

- ≤ 0.12
- 0.12-0.40
- 0.40-0.60
- 0.60-1.00
- > 1.00

Czy Polska jest najbardziej zanieczyszczonym krajem?

Najnowszy raport WHO (czerwiec 2016)

Analizowano stan powietrza w miastach na podstawie stężenia PM2.5

- **33 polskie miasta są w pierwszej 50 miast UE**
- **7 polskich miast jest w pierwszej 10 / uzupełniają je 3 miasta bułgarskie**
- **pierwsze miasto poza PL i BUL jest na 24 miejscu (Włochy)**
- **na pierwszym miejscu listy jest Żywiec – 42 mikro g/m³**

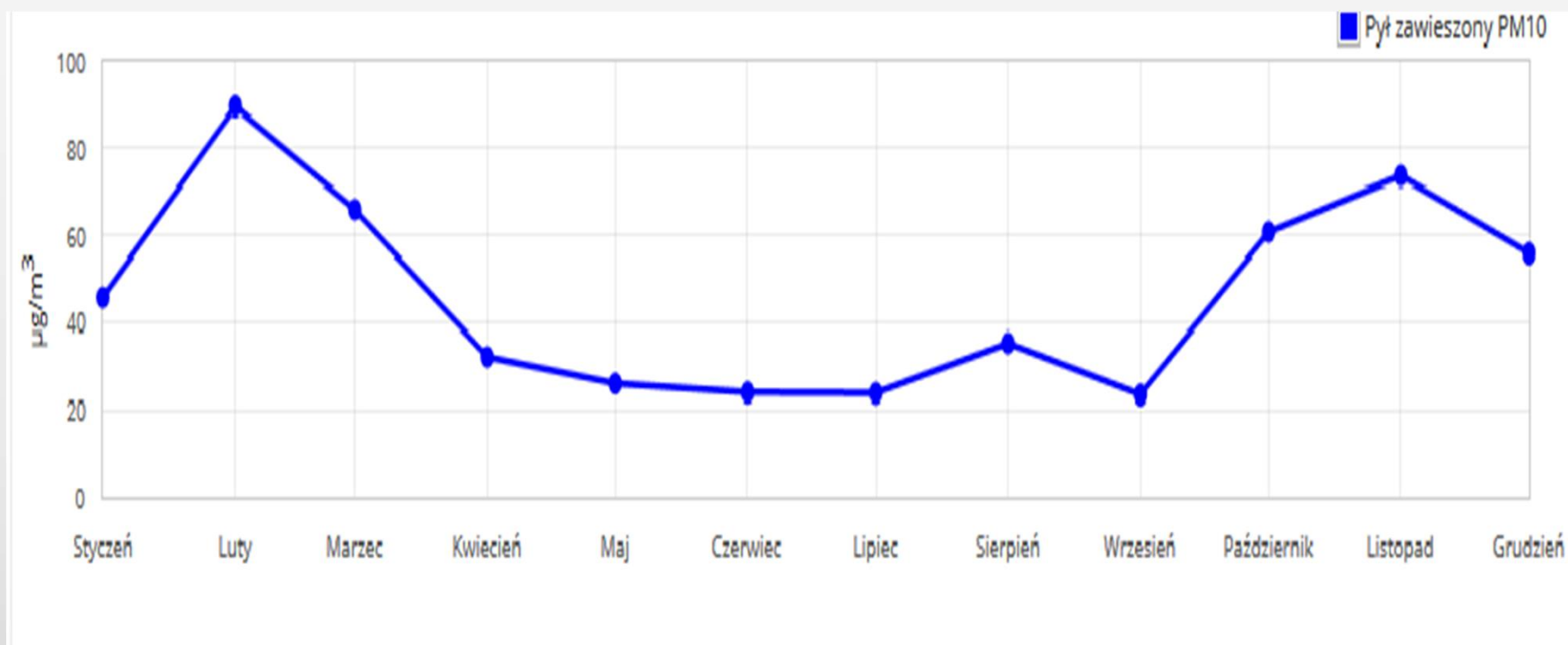
Poza Europą jest dużo gorzej !!

- **w pierwszej piątce miast są : Iran, Indie (2) i Arabia Saudyjska (2)**
- **najwyższe stężenia zanotowano w Iranie – 220 mikro g/m³**

Identyfikacja problemu Niskiej Emisji

Stan jakości powietrza : lato / zima

Dane pomiarowe dla stacji Zabrze, ul. M. Curie-Skłodowskiej w roku 2015 r.

Ogrzewnictwo indywidualne a „Niska emisja”

Teoria

Praktyka

- Zjawisko zidentyfikowane i znane od wielu lat.
- Opracowane koncepcje działań ograniczających niską emisję (wymiana kotłów i pieców, badania stanu jakości powietrza).
- Liczne inicjatywy społeczne.

- **Brak zauważalnej poprawy jakości powietrza w ostatnich latach.**

Cel działań:

**Opracowanie koncepcji szybkiego sposobu istotnego ograniczenia niskiej emisji w kraju.
Propozycja musi być wykonalna technicznie i finansowo.**

Podejmowane w ostatnich latach działania są mało skuteczne ponieważ nie uwzględniają istoty problemu:

- Głównym źródłem niskiej emisji są przestarzałe i źle eksploatowane piece i kotły opalane niskojakościowymi paliwami węglowymi.
- Nie wymienimy wszystkich starych pieców węglowych w ciągu najbliższych 10 lat.
- Proponowane rozwiązania /prawne i systemowe/ muszą uwzględniać stan zamożności oraz świadomość społeczeństwa.

Właściwości paliwa stałego:

Właściwości paliwa stałego

Właściwości paliwa stałego:

Charakterystyka paliwa :

- fizyko-chemiczna
- eksploatacyjno-użytkowa
- emisyjna

Właściwości fizyko-chemiczne paliwa stałego:

Rodzaj badania	Norma/procedura
Zawartość wilgoci całkowitej	PN-80/G-04511 p.2.3.2 PN-ISO 11722:2009 PN-ISO 589:2006 ISO 5068-1:2007 PN-ISO 579:2002 PN-G-04560:1998
Zawartość popiołu	PN-80/G-04512+Az1:2002 PN-ISO 1171:2002 PN-G-04560:1998
Zawartość części lotnych	PN-G-04516:1998 ISO 562:2010 PN-G-04560:1998
Ciepło spalania i wartość opałowa	Procedura Q/LP/03/A:2011 PN-81/G-04513 ISO 1928:2009
Zawartość siarki całkowitej	PN-G-04584:2001 ISO 19579:2006
Zawartość węgla, azotu i wodoru	PN-G-04571:1998 ISO 29541:2010
Zawartość chloru	PN-G-04534:1999
Zawartość fluoru	PN-82/G-04543
Charakterystyczne temperatury topliwości popiołu	PN-82/G-04535 PN-ISO 540:2001 (ISO 540:1995 IDT)
Zawartość pierwiastków w popiele z paliwa: SiO ₂ , Al ₂ O ₃ , Fe ₂ O ₃ , CaO, MgO, Na ₂ O, K ₂ O, P ₂ O ₅ , SO ₃ , Mn ₃ O ₄ , TiO ₂ , BaO, SrO	Procedura Q/LP/55/A:2011
Zawartość pierwiastków śladowych	Procedura Q/LP/57/A:2014
Zawartość rtęci	Procedura Q/LP/32/A:2011
Analiza petrograficzna węgla kamiennego i antracytu	PN-ISO 7404-3:2001 PN-ISO 7404-5:2002

Właściwości paliwa stałego:

Świadectwo na „znak bezpieczeństwa ekologicznego” dla kwalifikowanego paliwa stałego

KWALIFIKOWANE PALIWO STAŁE dla gospodarki komunalnej i ogrzewnictwa indywidualnego

F/11-07 Spm 08/14

Świadectwo nr XXXX

Świadectwo badania na „znak bezpieczeństwa ekologicznego”

Zlecniodawca:

Paliwo:

Charakterystyka paliwa

	Parametr	Jedn.	Wartości oznaczone	Wymagania kwalifikacyjne
Analiza techniczna	Zawartość popiołu, A ^a	%		≤ 12
	Wartość opałowa, Q _r	MJ/kg		≥ 24
	Zawartość siarki całk. S _t	%		≤ 1
	Zdolność spiekania met. Rogi, RI			-
	Temp.spiekania popiołu, T _{s(O)}	°C		≥ 900
	Temp.mięknienia popiołu, T _{A(O)}	°C		≥ 1200
Emisje	SO ₂	mg/m ³		≤ 1100
	CO	mg/m ³		≤ 1200
	NO ₂	mg/m ³		≤ 400
	Pył	mg/m ³		≤ 125
	Zanieczyszczenia organiczne	mg/m ³		≤ 75
	16 WWA wg EPA (Agencja Ochrony Środowiska USA)	mg/m ³		≤ 5
	w tym: Benzo(a)Piren	µg/m ³		≤ 75

Rodzaj urządzenia testującego spalanie: kocioł z ciągłym automatycznym załadunkiem paliwa

ORZECZENIE:

Badane paliwo spełnia wymagania kwalifikacyjne IChPW na „znak bezpieczeństwa ekologicznego” stawiane kwalifikowanym paliwom stałym dla gospodarki komunalnej i ogrzewnictwa indywidualnego

Wartości wskaźników energetyczno-emisyjnych wyznaczono zgodnie z normą PN-EN 303-5:2012 rozdz. 5.7-5.10 oraz normą PN-ISO 10396:2001 i procedurą techniczną Laboratorium Technologii Spalania i Energetyki IChPW nr Q/LS/02/B:2012.

Świadectwo traci ważność w przypadku zmian w procesie produkcji wpływających na wskaźniki emisji z procesu spalania

DYREKTOR CBT

DYREKTOR INSTYTUTU

Data wystawienia

dr inż. Sławomir Stelmach

dr inż. Aleksander Sobolewski

INSTYTUT CHEMICZNEJ PRZERÓBKI WĘGLA
ul. Zamkowa 1, 41-803 Zabrze; tel. (32) 271 00 41; fax (32) 271 08 09; www.ichpw.zabrze.pl

ZESPÓŁ LABORATORIÓW IChPW
CERTYFIKAT AKREDYTACJI PCA Nr AB 081
w zakresie oceny energetyczno-emisyjnej paliw stałych i kotłowych

**INSTYTUT CHEMICZNEJ
PRZERÓBKI WĘGLA**

Właściwości paliwa stałego:

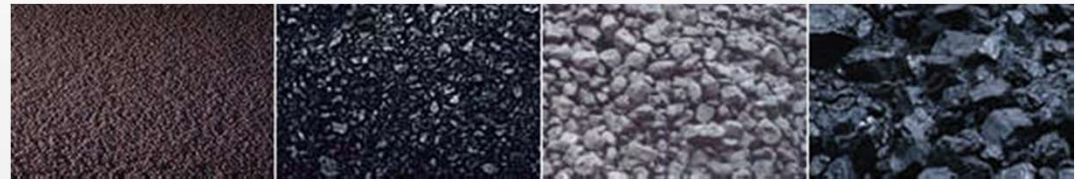
Rodzaje paliw stałych stosowanych w indywidualnym ogrzewnictwie komunalnym :

- węgiel kamienny / twardy – do antracytowego włącznie
- węgiel kamienny / miękki – nadwiślański, słowacki
- flotokoncentraty węglowe
- odpadowe muły węglowe
- węgiel brunatny
- koks opałowy
- węgiel kompaktowany / brykiety i pelety węglowe
- biomasa i pelety biomasowe
- paliwo bezdymne / niskoemisyjne
- paliwa kompozytowe / jednorodne np. węgiel z biomasą
- mieszanki paliwowe / różne węgle

Rynek paliw stałych dla ogrzewnictwa indywidualnego w Polsce

11 ÷ 12 mln t węgla kamiennego (dane Spółek Węglowych)

6 ÷ 8 mln t biomasy (dane Głównego Urzędu Statystycznego)

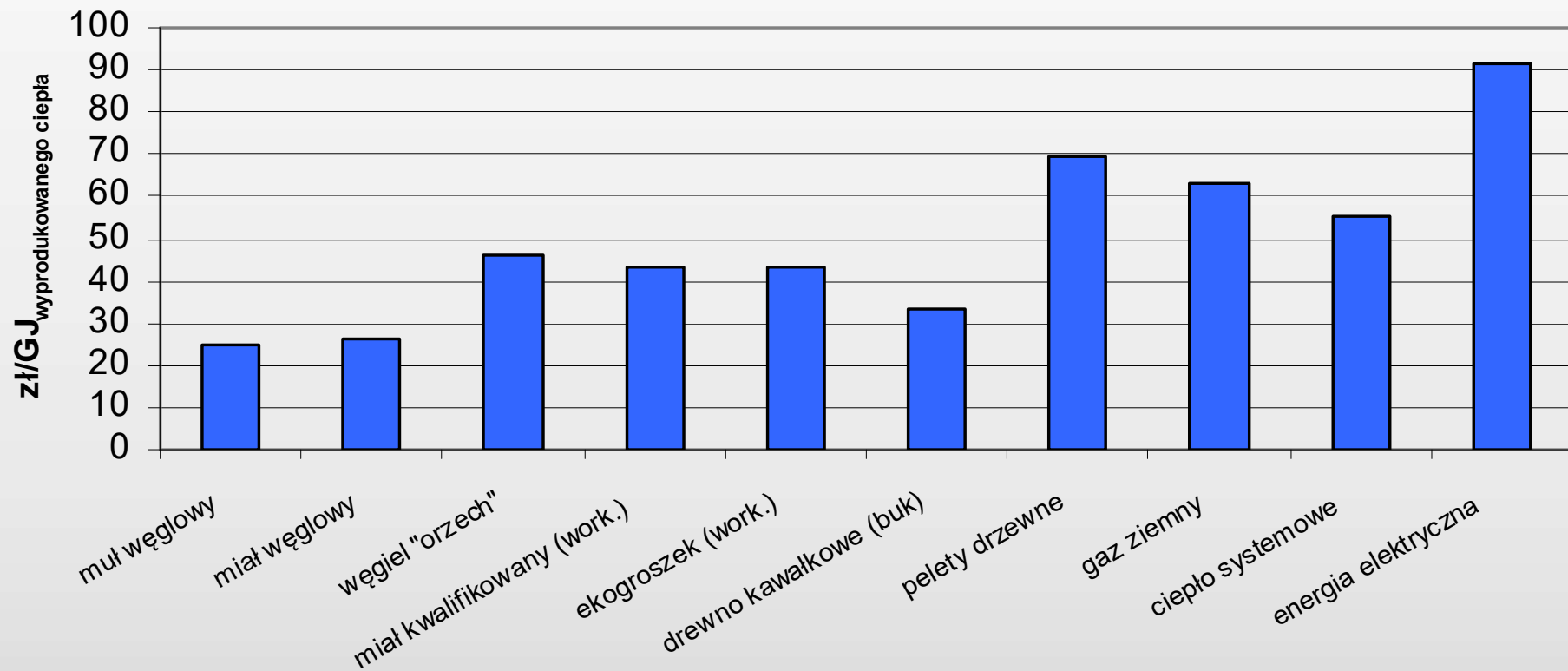
0,5 ÷ 1 mln t węgla brunatnego (dane szacunkowe)

0,5 ÷ 1 mln t odpadów (dane szacunkowe)

Koszt 1GJ ciepła wyprodukowanego w ogrzewnictwie indywidualnym (oszacowanie 2016r.)

Idea uszlachetniania paliwa

**Skuteczny proces uszlachetniania paliwa
zawsze będzie kosztowny !!!**

Paliwa stałe – stan prawny :

Paliwa stałe – stan prawny

Paliwa stałe – stan prawny :

Ustawa z dn. 25.08.2006 o systemie monitorowania i kontroli jakości paliw –
nie obejmuje paliw stałych.

Prace nad zmianami w ustawie rozpoczęto 12.09.2014

Ustawa z dn. 14.10.2014 o zmianie ustawy o systemie monitorowania i kontroli jakości paliw oraz niektórych innych ustaw – **wprowadzono do ustawy zapisy dotyczące paliw stałych.**

- Zdefiniowano paliwa stałe
- Wskazano, iż wymagania jakościowe dla paliw stałych oraz metody poboru i analiz zostaną wprowadzone na drodze rozporządzeń Ministra Gospodarki
- W myśl ustawy, wymagania jakościowe dla paliw stałych mają w uwzględniać konieczność ograniczenia emisji gazów cieplarnianych

Paliwa stałe – stan prawny :

Zgodnie z ustawą z dn. 14.10.2014 (Dz.U.2014 poz.1395) o zmianie ustawy o systemie monitorowania i kontroli jakości paliw oraz niektórych innych ustaw

PALIWO STAŁE TO:

- **Węgiel kamienny,**
- **Brykiety zawierające co najmniej 90% węgla kamiennego,**
- **Pelety zawierające co najmniej 90% węgla kamiennego,**
- **Muły węglowe,**
- **Flotokoncentraty,**
- **Paliwa stałe otrzymywane w procesie obróbki termicznej węgla kamiennego w temperaturze powyżej 450°C.**

Paliwa stałe – stan prawny :

ŚWIADECTWO JAKOŚCI PARTII PALIWA

- Każdy towar wprowadzany do obrotu rynkowego winien posiadać zdefiniowane właściwości użytkowe
- Wymóg konieczny dla kształtowania prawidłowej relacji producent – klient
- Dotyczy to również paliw stałych (one nie mogą stanowić wyjątku

!)

Numer świadectwa				
Sprzedawca/wystawiający świadectwo (nazwa, adres)				
Data wystawienia świadectwa				
Producent (nazwa, adres)				
Wprowadzający paliwo po raz pierwszy do obrotu (nazwa, adres)				
Ilość paliwa				
1)	Do wykorzystania w instalacjach dla których określono standardy emisyjne	Do produkcji koksu w zakładach koksowniczych	Do wykorzystania w instalacjach dla których nie określono standardów emisyjnych	Inne
Sortymenty grube – kęsy i kostki oraz brykiety				
Sortymenty grube – orzechy oraz brykiety i pelety				
Sortymenty średnie – groszki oraz brykiety i pelety				
Sortymenty miałowe				
Palwa otrzymane w procesie obróbki termicznej				
Flotokoncentraty i muly węglowe				
Inne				
Dane jednostki pobierającej paliwo po raz pierwszy wprowadzane do obrotu (nazwa, adres, nr certyfikatu PCA, nr raportu)				
Dane jednostki badającej paliwo po raz pierwszy wprowadzane do obrotu (nazwa, adres, nr certyfikatu PCA, nr raportu)				
Parametry kwalifikacyjne ¹⁾	Symbol	Jednostka	Wartość	Niepełność ²⁾
Zawartość popiołu	A _d	%		
Zawartość części lotnych	V _d	%		
Zawartość siarki	S _{T,d}	%		
Wartość opalowa	Q _{p,net,d}	MJ/kg		
Wskaźnik wolnego wydymania	FSI	-		
Uziarnienie minimalne	-	mm		
Uziarnienie maksymalne	-	mm		
Zawartość podziarna	-	%		

Paliwa stałe – stan prawny :

Wymagania jakościowe dla stałych paliw kopalnych w sortymentach średnich (groszki) oraz brykietów i peletów - **PRZYKŁAD**

Parametry kwalifikacyjne	Symbol	Jednostka	Wartość	
			minimalna	maksymalna
Zawartość popiołu	A_d	%	-	10
Zawartość części lotnych	V_d	%	-	-
Zawartość siarki	$S_{T,d}$	%	-	0,6
Wartość opałowa	$Q_{p,net,d}$	MJ/kg	24	-
Wskaźnik wolnego wydymania	FSI	-	-	4
Uziarnienie	-	mm	5	31,50
Zawartość podziarna	-	%	-	10

Działania legislacyjne Ministerstwa Środowiska i Ministerstwa Energii – stan obecny

1. Deklaracja wprowadzenia w życie znowelizowanej ustawy
2. Prace w Ministerstwie Środowiska pod nadzorem Ministra Pawła Sałka
3. Powołanie Zespołu Roboczego (marzec 2016)
4. Operacyjnie prace są prowadzone w Departamencie Ochrony Powietrza (Kinga Majewska)
5. Ścisła współpraca z Ministrem Energii
6. Szerokie konsultacje społeczne

7. Kierunek zmian :

- świadectwo jakości dla paliw stałych
- kompleksowe podejście do paliw : węgiel brunatny
- muły węglowe tylko dla energetyki
- realne okresy przejściowe

Proces spalania paliw stałych :

Proces spalania paliw stałych

Geneza problemu

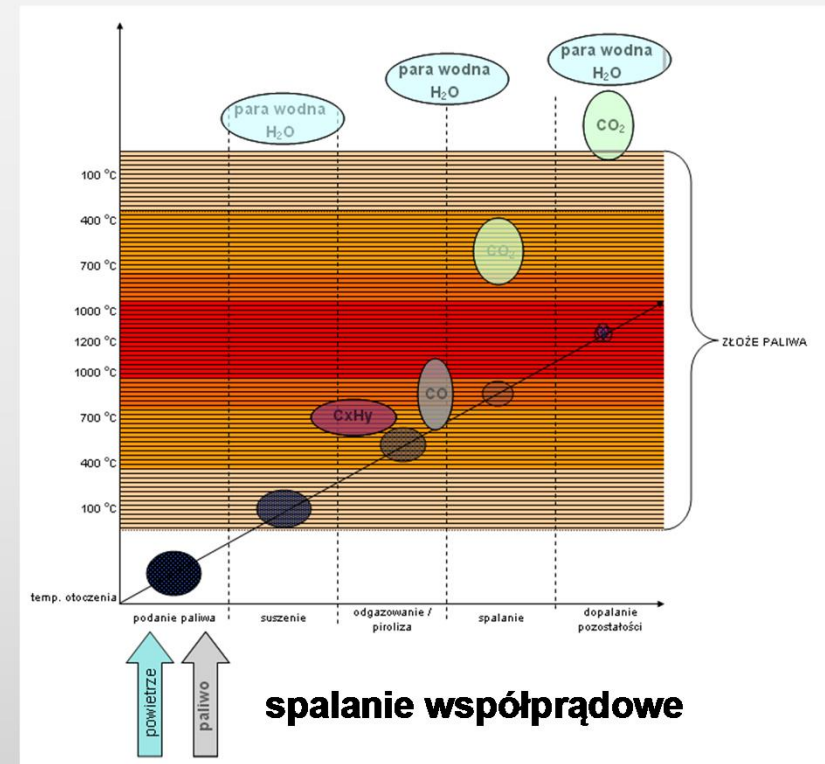
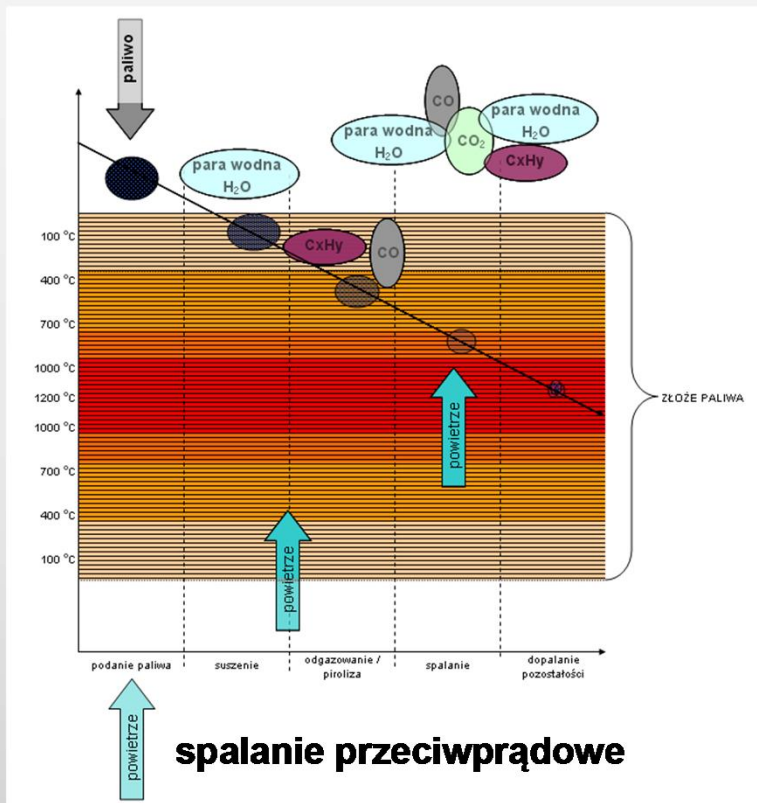
Teoria procesu spalania paliw stałych w kotłach i piecach domowych :

Czy spalanie węgla może być niskoemisyjne ?

1. Automatyczne kotły retortowe opalane węglem sortymentowym
2. Paliwa niskoemisyjne dla urządzeń grzewczych z ręcznym zasypem paliwa

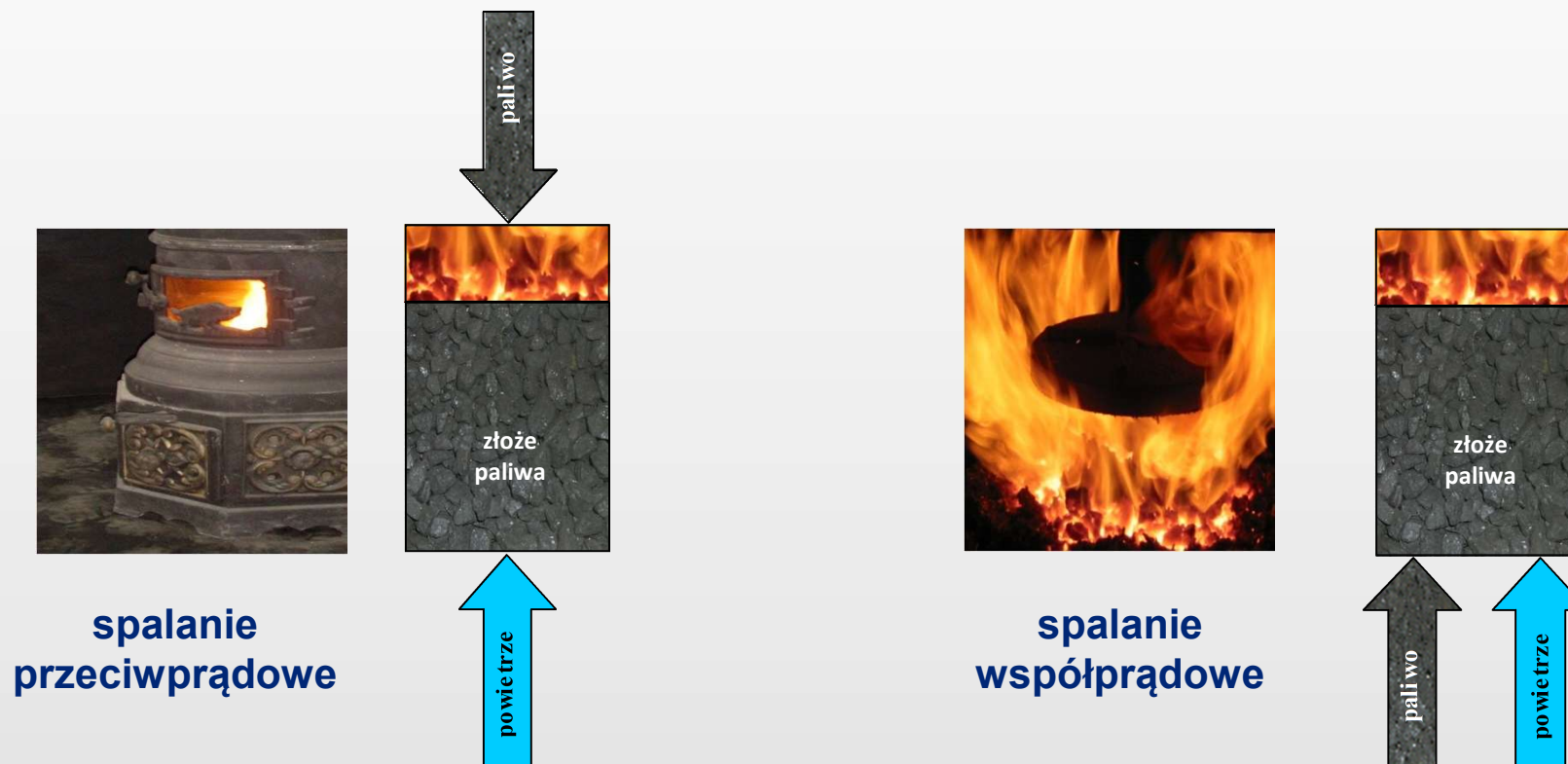

Teoria procesu spalania

Teoria procesu spalania – czyli skąd bierze się problem

Schemat procesu spalania paliwa

- niekontrolowane warunki spalania
- **DUŻA EMISJA**

- kontrolowane warunki spalania
- **MAŁA EMISJA**

Węgiel sortymentowy (podajnik ślimakowy „retorta”)

Punkt 4.2.2. Sprawność cieplna kotła oraz punkty 5.7. Wykonanie badań cieplnych, 5.8. Wyznaczenie obciążenia cieplnego i sprawności cieplnej kotła 5.9 Wyznaczenie wielkości emisji zanieczyszczeń

spełnione
93,1 % (z badań)

(dane Producenta: $\eta > 87 \%$)

Według normy wzór (1): $\eta \geq 88,3 \%$ - klasa 5

Punkt 4.4.7. Graniczne wartości emisji oraz punkty 5.7 Wykonanie badań cieplnych 5.9 Wyznaczenie wielkości emisji zanieczyszczeń i 5.10 Obliczenia

spełnione
klasa 5

	Według normy	Badanie
Q_N	$CO \leq 500 \text{ mg/m}^3_u$ $OGC \leq 20 \text{ mg/m}^3_u$ $Pył \leq 40 \text{ mg/m}^3_u$	$CO = 15,0 \text{ mg/m}^3_u$ $OGC = 11,3 \text{ mg/m}^3_u$ $Pył = 32,8 \text{ mg/m}^3_u$
Q_{min}	$CO \leq 500 \text{ mg/m}^3_u$ $OGC \leq 20 \text{ mg/m}^3_u$	$CO = 136,2 \text{ mg/m}^3_u$ $OGC = 7,9 \text{ mg/m}^3_u$

Węgiel sortymentowy c.d. (podajnik tłokowy)

Punkt 4.2.2. Sprawność cieplna kotła oraz punkty 5.7. Wykonanie badań <u>cieplnych</u>, 5.8. Wyznaczenie obciążenia <u>cieplnego</u> i sprawności cieplnej kotła 5.9 Wyznaczenie wielkości emisji zanieczyszczeń		<u>spełnione</u> 92,9 % (z badań)									
(dane Producenta: $\eta > 92,0 \%$)											
Według normy wzór (1): $\eta \geq 88,4 \%$ - klasa 5											
<u>Punkt 4.4.7. Graniczne wartości emisji</u> oraz punkty 5.7 Wykonanie badań <u>cieplnych</u> 5.9 Wyznaczenie wielkości <u>emisji zanieczyszczeń</u> i 5.10 Obliczenia		<u>spełnione</u> <u>klasa 5</u>									
	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Według normy</th> <th>Badanie</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Q_N</td> <td> $CO \leq 500 \text{ mg/m}^3_u$ $OGC \leq 20 \text{ mg/m}^3_u$ $Pył \leq 40 \text{ mg/m}^3_u$ </td> <td> $CO = 24,0 \text{ mg/m}^3_u$ $OGC = 7,7 \text{ mg/m}^3_u$ $Pył = 39,3 \text{ mg/m}^3_u$ </td> </tr> <tr> <td>Q_{min}</td> <td> $CO \leq 500 \text{ mg/m}^3_u$ $OGC \leq 20 \text{ mg/m}^3_u$ </td> <td> $CO = 366,9 \text{ mg/m}^3_u$ $OGC = 12,4 \text{ mg/m}^3_u$ </td> </tr> </tbody> </table>			Według normy	Badanie	Q_N	$CO \leq 500 \text{ mg/m}^3_u$ $OGC \leq 20 \text{ mg/m}^3_u$ $Pył \leq 40 \text{ mg/m}^3_u$	$CO = 24,0 \text{ mg/m}^3_u$ $OGC = 7,7 \text{ mg/m}^3_u$ $Pył = 39,3 \text{ mg/m}^3_u$	Q_{min}	$CO \leq 500 \text{ mg/m}^3_u$ $OGC \leq 20 \text{ mg/m}^3_u$	$CO = 366,9 \text{ mg/m}^3_u$ $OGC = 12,4 \text{ mg/m}^3_u$
	Według normy		Badanie								
Q_N	$CO \leq 500 \text{ mg/m}^3_u$ $OGC \leq 20 \text{ mg/m}^3_u$ $Pył \leq 40 \text{ mg/m}^3_u$		$CO = 24,0 \text{ mg/m}^3_u$ $OGC = 7,7 \text{ mg/m}^3_u$ $Pył = 39,3 \text{ mg/m}^3_u$								
Q_{min}	$CO \leq 500 \text{ mg/m}^3_u$ $OGC \leq 20 \text{ mg/m}^3_u$	$CO = 366,9 \text{ mg/m}^3_u$ $OGC = 12,4 \text{ mg/m}^3_u$									

Biomasa speletyzowana (drzewna)

+

Punkt 4.2.2. Sprawność cieplna kotła oraz punkty 5.7. Wykonanie badań cieplnych 5.8. Wyznaczenie obciążenia cieplnego i sprawności cieplnej kotła 5.9. Wyznaczenie wielkości emisji zanieczyszczeń

spełnione
93,8 % (z badań)

(dane Producenta: $\eta = 88 \%$)

Według normy wzór (3): $\eta \geq 88,4\%$ - klasa 5

Punkt 4.4.7. Graniczne wartości emisji oraz punkty 5.7 Wykonanie badań cieplnych 5.9 Wyznaczenie wielkości emisji zanieczyszczeń i 5.10 Obliczenia

spełnione
(klasa 5, najwyższa)

	Według normy	Badanie
Q_N	CO $\leq 500 \text{ mg/m}^3_n$ OGC $\leq 20 \text{ mg/m}^3_n$ Pył $\leq 40 \text{ mg/m}^3_n$	CO = 0,1 mg/m^3_n OGC = 1,7 mg/m^3_n Pył = 30,7 mg/m^3_n
Q_{min}	CO $\leq 500 \text{ mg/m}^3_n$ OGC $\leq 20 \text{ mg/m}^3_n$	CO = 36,8 mg/m^3_n OGC = 3,4 mg/m^3_n

Emisja do powietrza z procesu spalania paliw stałych:

Emisja do powietrza z procesu spalania paliw stałych

Urządzenia ogrzewnictwa indywidualnego w Polsce (o mocy do 500 kW)

- Norma PN-EN 303-5:2012

- Wytyczne techniczne i metodyka przeprowadzenia pomiarów
- kryteria sprawności i stężeń zanieczyszczeń w spalinach: CO, LZO, pył
- **NIE DOTYCZY PIECÓW (urządzenia bez wymiennika ciepła)**

Dyrektywa „Ecodesign”

- kryteria sprawności
- kryteria stężeń zanieczyszczeń w spalinach: CO, LZO, pył, NOx

Rozważana możliwość wprowadzenia uwarunkowań prawnych (Rozporządzenia) na wzór „czeski” – zakaz sprzedaży kotłów nie spełniających kryteriów co najmniej klasy 3.

Porównanie kryteriów normy PN-EN 303-5:2012 i Dyrektywy „Ecodesign”

Graniczne wartości emisji zanieczyszczeń wg PN-EN 303-5:2012

Sposób zasilania paliwem	Rodzaj paliwa	Nominalna moc cieplna kW	Graniczne wartości emisji zanieczyszczeń (mg/m ³ przy 10 % O ₂)								
			CO			OGC (LZO)			Pył		
			Klasa 3	Klasa 4	Klasa 5	Klasa 3	Klasa 4	Klasa 5	Klasa 3	Klasa 4	Klasa 5
Ręczny	Biogeniczne	≤ 50	5000	1200	700	150	50	30	150	75	60
		> 50 ≤ 150	2500			100			150		
		> 150 ≤ 500	1200			100			150		
	Kopalne	≤ 50	5000			150			125		
		> 50 ≤ 150	2500			100			125		
		> 150 ≤ 500	1200			100			125		
Automatyczny	Biogeniczne	≤ 50	3000	1000	500	100	30	20	150	60	40
		> 50 ≤ 150	2500			80			150		
		> 150 ≤ 500	1200			80			150		
	Kopalne	≤ 50	3000			100			125		
		> 50 ≤ 150	2500			80			125		
		> 150 ≤ 500	1200			80			125		

Graniczne wartości emisji zanieczyszczeń wg Dyrektywy "Ecodesign"

Sposób zasilania paliwem	Rodzaj paliwa	Nominalna moc cieplna kW	Graniczne wartości emisji zanieczyszczeń (emisja sezonowa) (mg/m ³ przy 10 % O ₂)			
			CO	OGC (LZO)	Pył	NO _x
Ręczny	Biogeniczne	≤ 500	700	30	60	200
	Kopalne					350
Automatyczny	Biogeniczne	≤ 500	500	20	40	200
	Kopalne					350

Emisja sezonowa E_s (CO, OGC, pył, NO_x)
 E_{s,p} - emisja przy obciążeniu częściowym
 E_{s,n} - emisja przy obciążeniu nominalnym

$$E_s = 0,85 \cdot E_{s,p} + 0,15 \cdot E_{s,n}$$

Urządzenia ogrzewnictwa indywidualnego w Polsce (o mocy do 500 kW)

Dyrektywa „Ecodesign”

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiająca ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią

Rozporządzenie wykonawcze:

ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (UE) 2015/1189 z dnia 28 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dla kotłów na paliwo stałe

Od dnia 1 stycznia 2020 r. zgodnie z rozporządzeniem kotły na paliwo stałe muszą spełniać m.in. wymogi odnośnie sprawności i emisji zanieczyszczeń.

Emisja do powietrza z procesu spalania paliw stałych:

Zaświadczenie z badań kotła wg normy PN-EN 303-5:2012

Zaświadczenie dla Zleceniodawcy Badań
wg PN-EN 303-5:2012 nr ...

Zleceniodawca:

Rodzaj kotła: kocioł c.o. z automatycznym załadunkiem paliwa

Typ kotła: kocioł o mocy 25 kW

Paliwo: węgiel kamienny typu 31.2 sortyment groszek

Skrócona charakterystyka energetyczno-emisyjna kotła c.o.
na podstawie przeprowadzonych badań

Parametr	Jedn.	Wartości oznaczone		Wymagania według PN-EN 303-5:2012 dla klasy „3 / 5”
		Moc nominalna	Moc minimalna	
Sprawność kotła	%			≥ 75,4 / 88,4
Emisja zanieczyszczeń ^a		Moc nominalna	Moc minimalna	
CO	mg/m ³			3000 / 500
OGC	mg/m ³			100 / 20
Pył	mg/m ³		-	125 / 40
Kocioł c.o. typu zasilany węglem kamiennym sortyment groszek spełnia kryteria sprawności cieplnej i wymagań w zakresie emisji według normy PN-EN 303-5:2012 w klasie				

^aw przeliczeniu na 10% O₂

Przedstawione wyniki stanowią wyciąg ze sprawozdania z badań Instytutu Chemicznej Przeróbki Węgla w Zabrze nr
Instytut Chemicznej Przeróbki Węgla spełnia wymagania normy PN-EN ISO/IEC 17025:2005. Akredytowana działalność określona została przez PCA w Zakresie Akredytacji PCA nr AB 081.

Dyrektor CBT w IChPW	Data wystawienia	Dyrektor IChPW
dr inż. Sławomir Stelmach		dr inż. Aleksander Sobołewski

Zaświadczenie wydaje się na prośbę Zleceniodawcy badań wg. normy PN-EN 303-5:2012 „Kotły grzewcze -- Część 5: Kotły grzewcze na paliwa stałe z ręcznym i automatycznym zasypem paliwa o mocy nominalnej do 500 kW -- Terminologia, wymagania, badania i oznakowanie” (pkt. 5.7 ± 5.10 z wyjącz. pkt. 5.8.5 „Wyznaczenie zużycia pomocniczej energii elektrycznej”) normy PN-ISO 10596:2001 oraz procedury technicznej Laboratorium Technologii Spalania i Energetyki IChPW nr Q/LS/02/B:2012.

INSTYTUT CHEMICZNEJ
PRZERÓBKI WĘGLA

Standardy emisyjne dla urządzeń grzewczych z automatycznym podawaniem paliwa

moc < 0,5 MW

stosowany standard
przeliczeń stężeń:
[mg/m³_u] na 10% O₂

**moc = 0,5 -
1MW**

brak ustalonych
standardów
przeliczeniowych

**moc = 1 – 20
MW**

stosowany standard
przeliczeń stężeń:
[mg/m³_u] na 6% O₂

Podstawy prawne, normatywne i inne szeroko stosowane do oceny energetyczno-emisyjnej

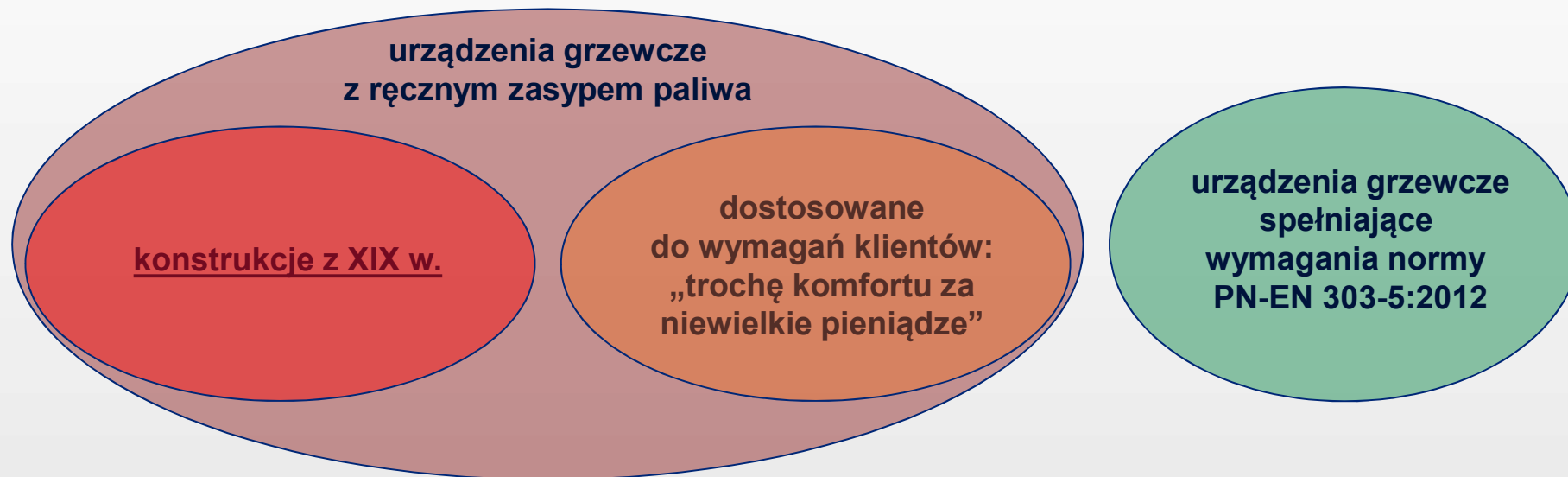
-	-	Rozporządzenie Ministra Środowiska (Dz.U. 2014 poz. 1546)
Norma PN-EN 303-5:2012	-	-
Dyrektywa „Ecodesign” 2009/125/WE	-	Dyrektywa MCP 2015/2193
Kryteria IChPW	Kryteria IChPW	-

Docelowe kryteria oceny emisji zanieczyszczeń ujęte w powyższych dokumentach

Pył ≤ 40 LZO ≤ 20	Pył ≤ 125 ? LZO - ???	Pył ≤ 50 LZO - ???

Porównanie emisji z różnych urządzeń grzewczych zasilanych węglem kamiennym

Pył	10 ÷ 50x	(3 ÷ 5x)	1x
LZO	20 ÷ 50x	(5 ÷ 10x)	1x
B(a)P	50 ÷ 100x	(10 ÷ 20x)	1x

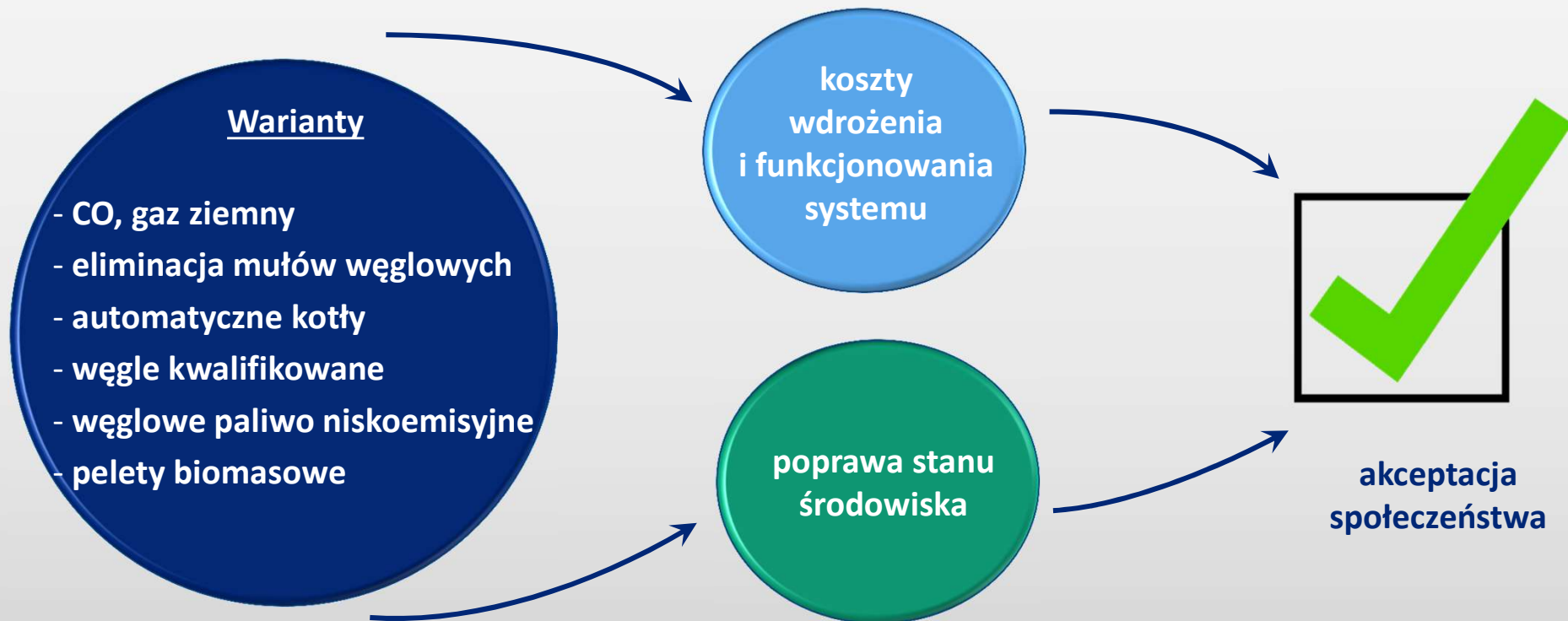
Sposoby ograniczania emisji ze spalania paliw stałych :

Sposoby ograniczania emisji ze spalania paliw stałych

Ograniczenie emisji zanieczyszczeń z ogrzewnictwa indywidualnego

Filozofia systemu

Czynniki determinujące obniżenie niskiej emisji w ogrzewnictwie indywidualnym

Synergia czynników determinujących obniżenie niskiej emisji

Lepsze paliwo

- węgiel kwalifikowany / eliminacja mułów
- paliwo bezdymne / niskoemisyjne
- biomasa / pelety drzewne

Jakość paliwa

Kontrola & edukacja

- „czujka” kominowa i popiołowa
- e-monitoring
- edukacja dla pracowników gmin i instalatorów
- edukacja społeczeństwa

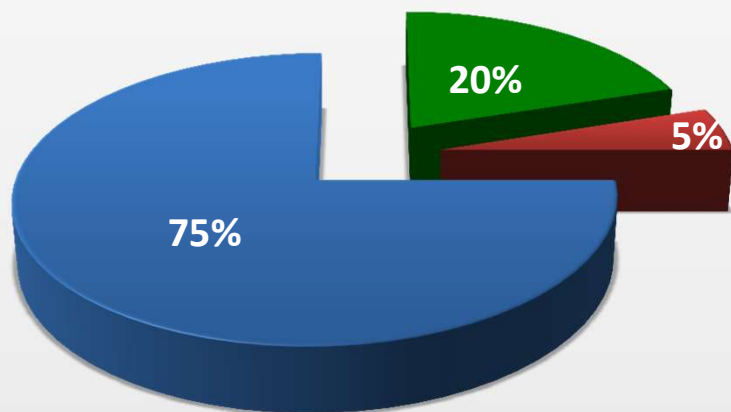
Działania logistyczne

Jakość kotła

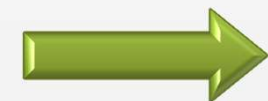
Lepsze urządzenia do spalania

- nowe kotły c.o. automatyczne
- modernizacja instalacji
- termomodernizacja budynków

Urządzenia grzewcze w Polsce (o mocy do 500kW)

- kotły sterowane automatycznie (retortowe, kotły rusztowe i inne)
- kotły szybowe (rozpalane od góry)
- kotły komorowe z ręcznym zasypem paliwa

kocioł z automatycznym ciągłym podawaniem paliwa

silnik sterowany elektronicznie

kocioł z ręcznym okresowym podawaniem paliwa

silnik bez elektroniki

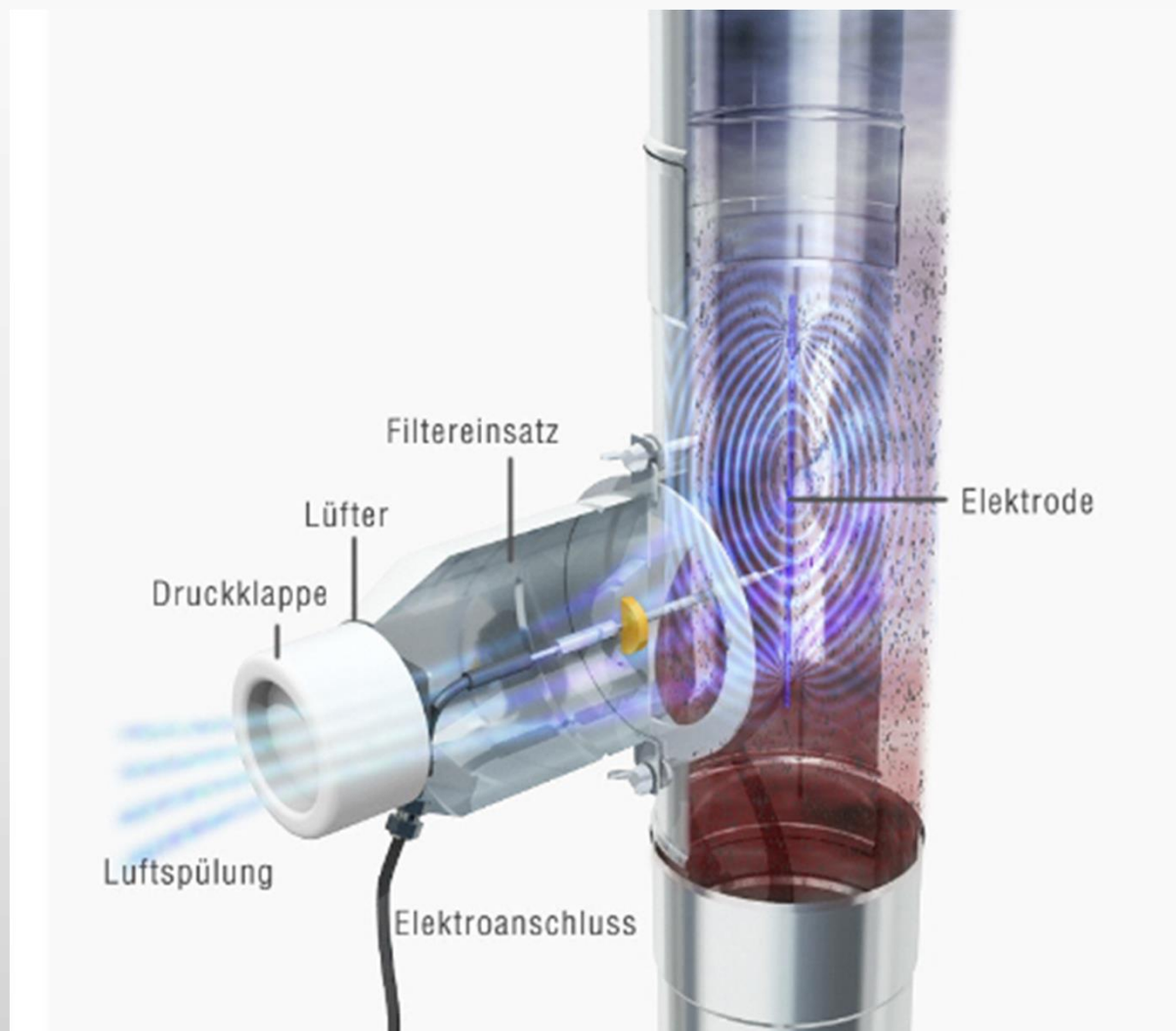

Sposoby ograniczania emisji ze spalania paliw stałych :

- Zmiana sposobu ogrzewania
- Ograniczenie ilości spalanej paliwa / termomodernizacja
- Wymiana / modernizacja kotłów i pieców
- Filtry / elektrofiltry kominowe
- Przeróbki kotłów / komory pirolityczne
- Zmiana sposobu opalania węglem
- Dodatki do spalania węgla
- Wprowadzenie stałych paliw niskoemisyjnych

Elektrofiltr

Elektrofiltr - zastosowanie

Punkt 4.2.2. Sprawność cieplna kotła oraz punkty 5.7. Wykonanie badań cieplnych 5.8. Wyznaczenie obciążenia cieplnego i sprawności cieplnej kotła 5.9 Wyznaczenie wielkości emisji zanieczyszczeń		spełnione 91,4 % (z badań)									
(dane Producenta: $\eta=89\%$)											
Według normy wzór (1): $\eta \geq 88,4\%$ - klasa 5											
Punkt 4.4.7. Graniczne wartości emisji oraz punkty 5.7 Wykonanie badań cieplnych 5.9 Wyznaczenie wielkości emisji zanieczyszczeń i 5.10 Obliczenia		spełnione klasa 5									
	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Według normy</th> <th>Badanie</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Q_H</td> <td> $CO \leq 500 \text{ mg/m}^3$, $OGC \leq 20 \text{ mg/m}^3$, $Pył \leq 40 \text{ mg/m}^3$, </td> <td> $CO = 37,4 \text{ mg/m}^3$, $OGC = 12,6 \text{ mg/m}^3$, $Pył = 8,5 \text{ mg/m}^3$, </td> </tr> <tr> <td>Q_{mit}</td> <td> $CO \leq 500 \text{ mg/m}^3$, $OGC \leq 20 \text{ mg/m}^3$, </td> <td> $CO = 314,1 \text{ mg/m}^3$, $OGC = 19,0 \text{ mg/m}^3$, </td> </tr> </tbody> </table>			Według normy	Badanie	Q_H	$CO \leq 500 \text{ mg/m}^3$, $OGC \leq 20 \text{ mg/m}^3$, $Pył \leq 40 \text{ mg/m}^3$,	$CO = 37,4 \text{ mg/m}^3$, $OGC = 12,6 \text{ mg/m}^3$, $Pył = 8,5 \text{ mg/m}^3$,	Q_{mit}	$CO \leq 500 \text{ mg/m}^3$, $OGC \leq 20 \text{ mg/m}^3$,	$CO = 314,1 \text{ mg/m}^3$, $OGC = 19,0 \text{ mg/m}^3$,
	Według normy		Badanie								
Q_H	$CO \leq 500 \text{ mg/m}^3$, $OGC \leq 20 \text{ mg/m}^3$, $Pył \leq 40 \text{ mg/m}^3$,		$CO = 37,4 \text{ mg/m}^3$, $OGC = 12,6 \text{ mg/m}^3$, $Pył = 8,5 \text{ mg/m}^3$,								
Q_{mit}	$CO \leq 500 \text{ mg/m}^3$, $OGC \leq 20 \text{ mg/m}^3$,	$CO = 314,1 \text{ mg/m}^3$, $OGC = 19,0 \text{ mg/m}^3$,									

„Dodatki” do spalania

„Dodatki” ze względu na ich właściwości dzieli się na:

- utleniające
- katalizujące
- antykorozyjne
- antyzbrylające
- zapalne.

Najbardziej popularne składniki „dodatków”:

- związki miedzi
- chlorek sodu.

Publikuje się jedynie dane wykazujące pozytywne skutki stosowania dodatków. Prace badawcze dotyczące powstawania zanieczyszczeń generowanych w wyniku stosowania „dodatków” nie są upubliczniane.

Pomiar emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłu

Element filtracyjny z układu pomiarowego stężenia pyłu w spalinach

urządzenie grzewcze z ręcznym zasypem paliwa

urządzenie grzewcze z automatycznym zasypem paliwa

Zgodny z obowiązującymi normami
WIARYGODNY POMIAR charakteryzuje się:

- czasochłonnością
- stosunkowo wysokim kosztem
- ingerencją w instalację kominową

Działania systemowe :

Tylko działania systemowe będą skuteczne w walce z niską emisją !!

- Rozwiązanie perspektywiczne : ciepło systemowe i gaz
- Eliminacja mułów węglowych z ogrzewnictwa komunalnego
- Powszechna kontrola jakości węgla / rozwiązania ustawowe
- Wymiana starych kotłów na urządzenia automatyczne
- Wdrożenie węglowych paliw niskoemisyjnych
- Ograniczenie procederu spalania odpadów w paleniskach domowych

Wytwarzanie ciepła z węgla nie musi prowadzić do degradacji atmosfery !!

- węgiel : tylko kwalifikowany i stosowany wyłącznie w kotłach automatycznych
- paliwo niskoemisyjne : rozwiązanie przejściowe dedykowane dla starej infrastruktury grzewczej

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

**ICHPW od ponad 25 lat służy pomocą, kompetencjami i doświadczeniem
w zakresie rozwiązań dla ograniczenia niskiej emisji.**

INSTYTUT CHEMICZNEJ PRZERÓBKI WĘGLA
ul. Zamkowa 1; 41-803 Zabrze

Telefon: **32 271 00 41**
Fax: **32 271 08 09**

E-mail: **office@ichpw.pl**
Internet: **www.ichpw.pl**

NIP: **648-000-87-65**
Regon: **000025945**

